

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.95>

УДК 338.436:338.31

Г. О. Антонюк,
аспірант, Білоцерківський національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3704-7008>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ВАЖЕЛІ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

G. Antoniuk,
Postgraduate student, Bila Tserkva National Agrarian University

ORGANISATIONAL AND ECONOMIC LEVERS TO INCREASE LABOUR PRODUCTIVITY IN AGRICULTURAL ENTERPRISES

У статті розкрито сутність та значення організаційно-економічних важелів підвищення продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах, що в умовах трансформаційних процесів в аграрному секторі набуває особливої актуальності. Продуктивність праці розглядається як інтегральний показник ефективності використання трудового потенціалу, що визначає конкурентоспроможність підприємств, їх здатність до відтворення, модернізації та адаптації до зовнішніх викликів. Автором обґрунтовано, що підвищення продуктивності праці неможливе без активного впровадження системи організаційно-економічного впливу, до якої віднесено раціональну

організацію виробничих процесів, удосконалення форм і методів управління персоналом, запровадження прогресивних методів нормування праці, системи преміювання та мотиваційного стимулювання, адаптованих до умов сільськогосподарського виробництва.

Увагу приділено необхідності цифровізації виробничих процесів, запровадженню точного землеробства, автоматизації обліку праці, що дозволяє підвищити контроль за її результатами та сприяє зростанню продуктивності. Окреслено шляхи формування гнучкої організаційної структури управління працею, яка відповідає сучасним умовам господарювання, а також представлено авторське бачення моделі інтегрованого підходу до підвищення ефективності праці. Зазначено, що досягнення стабільного зростання продуктивності можливе лише за умови комплексного використання важелів, які мають враховувати особливості локального ринку праці, технічне забезпечення, культуру управління, а також психологічні аспекти мотивації персоналу.

The article reveals the essence and significance of organisational and economic levers for increasing labour productivity in agricultural enterprises, which is of particular relevance in the context of transformation processes in the agricultural sector. Labour productivity is considered as an integral indicator of the efficiency of labour potential use, which determines the competitiveness of enterprises, their ability to reproduce, modernise and adapt to external challenges. The author substantiates that increasing labour productivity is impossible without active implementation of a system of organisational and economic influence, which includes rational organisation of production processes, improvement of forms and methods of personnel management, introduction of progressive methods of labour standardisation, bonus system and motivational incentives adapted to the conditions of agricultural production.

The effect of external levers, such as state support, institutional assistance to farmers, tax benefits, insurance and investment assistance, is considered. The current

state of labour resources use in the agricultural sector of Ukraine is assessed and the factors that constrain productivity growth are identified: seasonal nature of labour, lack of qualified personnel, limited access to machinery and modern technologies, low wages and weak staff motivation.

Attention is paid to the need for digitalisation of production processes, introduction of precision farming, and automation of labour accounting, which allows for greater control over its results and contributes to productivity growth. The author outlines the ways of forming a flexible organisational structure of labour management that meets the current economic conditions, and also presents the author's vision of the model of an integrated approach to improving labour efficiency. It is noted that achievement of stable productivity growth is possible only with the integrated use of levers that should take into account the peculiarities of the local labour market, technical support, management culture, and psychological aspects of staff motivation.

Ключові слова: *продуктивність праці, організаційно-економічні важелі, аграрне виробництво, трудові ресурси, ефективність, мотивація, технічна модернізація, сільськогосподарське підприємство.*

Keywords: *labour productivity, organisational and economic levers, agricultural production, labour resources, efficiency, motivation, technical modernisation, agricultural enterprise.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах глобальних викликів, поглиблення інтеграційних процесів та трансформації ринкових механізмів сільське господарство стикається з рядом складних завдань, серед яких особливе значення має зростання продуктивності. Аграрні підприємства функціонують в умовах високої волатильності цін на продукцію, зміни кліматичних умов, дефіциту трудових ресурсів та обмеженого доступу до інвестицій. Водночас зростає потреба у підвищенні ефективності використання

виробничих ресурсів, зниженні витрат, адаптації до екологічних вимог та цифровізації процесів.

Продуктивність сільськогосподарського підприємства - це один із головних критеріїв його життєздатності та конкурентоспроможності, який прямо впливає на обсяг і якість продукції, рівень доходів, стійкість на ринку та здатність до інноваційного розвитку. Управлінські рішення повинні базуватися на комплексному підході, який поєднує як економічні, так і організаційні механізми впливу. У зв'язку з цим особливої уваги набуває вивчення організаційно-економічних важелів, які забезпечують адаптивність підприємств до сучасних викликів та сприяють підвищенню їхньої результативності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження зосереджують увагу на пошуку ефективних організаційно-економічних важелів впливу на продуктивність праці в аграрному секторі. Дослідники, зокрема В. Терещенко, В. Андрійчук, акцентують увагу на необхідності удосконалення мотиваційних механізмів, адаптації системи оплати праці до результативності, а також впровадженні гнучких форм організації праці. Дослідження науковців (О.А. Бугуцький, В.В. Вітвицький) підкреслюють роль інвестицій у людський капітал, автоматизації виробничих процесів і цифровізації управління як ключових детермінант підвищення продуктивності.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – обґрунтувати роль та особливості застосування організаційно-економічних важелів у системі управління сільськогосподарськими підприємствами з метою підвищення продуктивності їх функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичні засади організаційно-економічного впливу формують наукову основу для розуміння механізмів регулювання та стимулювання продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах. Вони базуються на поєднанні управлінських, економічних і соціальних теорій, що пояснюють взаємозв'язок між організаційною структурою, системами мотивації та економічною результативністю. Розгляд цих засад дозволяє обґрунтувати доцільність

застосування конкретних важелів впливу на трудову діяльність у динамічному середовищі аграрного виробництва.

Організаційно-економічні важелі – це сукупність методів, інструментів, форм і механізмів управління, які спрямовані на ефективне використання виробничого потенціалу, удосконалення внутрішніх процесів та стимулювання результативності. Теоретичне підґрунтя їх застосування формується на перетині економічної теорії, теорії управління, інституціональної економіки та концепцій сталого розвитку. У своїй основі ці важелі орієнтовані на забезпечення збалансованого розвитку підприємства, оптимізацію ресурсного використання та підвищення ефективності виробничих процесів.

Згідно з сучасними науковими підходами, організаційно-економічний вплив проявляється через поєднання стратегічного і тактичного управління, коли формуються довгострокові цілі розвитку підприємства та одночасно використовуються інструменти оперативного управління для реагування на поточні виклики [1]. Важливе значення має й інституційне середовище, у межах якого функціонує підприємство, – наявність державної підтримки, доступ до фінансів, рівень інфраструктурного забезпечення.

Організаційно-економічні важелі поділяються на дві взаємопов'язані групи:

- Організаційні механізми: вдосконалення управлінських структур, логістики, координації ресурсів, делегування повноважень, підвищення внутрішньої координації. Організаційні механізми відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств, особливо в умовах зростаючої складності виробничих процесів. Вдосконалення управлінських структур дозволяє створити більш гнучку та адаптивну систему прийняття рішень, що сприяє підвищенню оперативності та результативності управління. Покращення логістичних рішень і координації ресурсів забезпечує безперебійне постачання матеріалів, оптимальне використання техніки й трудових ресурсів [2]. Делегування повноважень і розвиток внутрішньої координації підвищують рівень відповідальності на всіх рівнях управління,

знижують управлінські витрати та стимулюють ініціативність персоналу, що в сукупності позитивно впливає на продуктивність праці;

- Економічні механізми: система цін, податкові пільги, інвестиційна та амортизаційна політика, мотиваційні стимули, фінансова гнучкість. Економічні механізми виступають визначальним інструментом впливу на рівень продуктивності праці в сільськогосподарських підприємствах. Формування ефективної системи цін дозволяє забезпечити обґрунтовану економічну вигоду для виробників, стимулюючи їх до раціонального використання ресурсів. Податкові пільги, цільові інвестиційні програми та гнучка амортизаційна політика створюють сприятливе середовище для оновлення матеріально-технічної бази та підвищення ефективності виробництва. Мотиваційні стимули, включаючи премії, бонуси та участь у прибутку, безпосередньо впливають на зацікавленість працівників у результатах своєї праці [3]. Водночас фінансова гнучкість підприємства дозволяє оперативно реагувати на зовнішні виклики, адаптувати стратегії управління та підтримувати стабільний розвиток навіть у нестабільних умовах.

Їх ефективне поєднання створює основу для продуктивного господарювання, сприяє досягненню високого рівня адаптивності підприємства до динамічних змін ринкового середовища, а також забезпечує стійкість виробничих результатів. У цьому контексті особливої уваги заслуговує аналіз мотиваційно-стимулюючих важелів, які безпосередньо впливають на трудову активність персоналу, рівень залученості працівників до досягнення стратегічних цілей та формування результативної корпоративної культури. Водночас для забезпечення комплексного підходу до підвищення продуктивності праці необхідно враховувати й інші інструменти впливу, що охоплюють ширший спектр управлінських дій. Зокрема, доцільно виділити основні групи організаційно-економічних важелів, які охоплюють як внутрішні, так і зовнішні чинники формування ефективної системи управління трудовими ресурсами в сільськогосподарських підприємствах.

Ефективне управління продуктивністю праці в сільському господарстві потребує системного застосування організаційно-економічних важелів, здатних забезпечити стабільний розвиток трудового потенціалу. Ці важелі виконують роль інструментів впливу на поведінку працівників, умови їхньої праці, мотивацію та ефективність виконання функціональних обов'язків. Для кращого розуміння механізмів їх дії доцільно здійснити класифікацію основних груп організаційно-економічних важелів, які визначають параметри управління трудовою діяльністю в аграрному виробництві. Виділяють наступні групи:

1. Мотиваційно-стимулюючі важелі:

- впровадження KPI-систем та преміювання за досягнення цільових показників, що дозволяє безпосередньо пов'язати результативність праці з винагородою;
- розвиток внутрішньої системи професійного зростання та навчання працівників, спрямованої на формування кадрового резерву та підвищення загальної компетентності персоналу;
- встановлення справедливої системи оплати праці, яка враховує не лише кількісні, але й якісні показники виконання робіт, сприяючи зниженню плинності кадрів;
- використання морального стимулювання, корпоративної культури, конкурсів та внутрішніх рейтингів для підвищення залученості персоналу;
- запровадження індивідуальних планів розвитку працівників, що дозволяє сформувати довгострокову мотивацію та підвищити відповідальність за результати праці;
- використання нефінансових заохочень (додаткові дні відпустки, визнання на зборах колективу, можливість гнучкого графіку), які позитивно впливають на трудову дисципліну.

Результати досліджень свідчать, що підприємства, які запровадили сучасні мотиваційні програми, досягли зростання продуктивності праці в межах 15–20% протягом двох років. За даними опитування агровиробників, 72% вказують на підвищення ефективності після впровадження KPI-механізмів та

бонусних схем. Крім того, формування сильної корпоративної культури знижує плинність кадрів на 18–25% та сприяє зростанню ініціативності працівників. Додаткові дослідження, проведені у 2022–2023 роках на базі 25 агропідприємств центрального регіону України, показали, що впровадження індивідуальних планів професійного розвитку дозволило зменшити середню кількість конфліктних ситуацій на 30% та підвищити показники задоволеності працею на 22%. Ці результати засвідчують важливість стратегічного управління людськими ресурсами як одного з ключових чинників продуктивності. Водночас досягнення високих результатів потребує ефективної інституційної організації управлінських процесів, що актуалізує розгляд інституційно-організаційних важелів впливу на продуктивність аграрного підприємства.

2. Інституційно-організаційні важелі:

- оптимізація управлінської структури підприємства з урахуванням принципів децентралізації та відповідальності, що сприяє скороченню часу ухвалення рішень;
- впровадження сучасних моделей управління (процесного, проектного, адаптивного), що забезпечують гнучкість і швидку адаптацію до змін зовнішнього середовища;
- підвищення автономії підрозділів та відповідальності менеджерів середньої ланки, що дозволяє активізувати внутрішні резерви ефективності;
- Створення спеціалізованих внутрішніх служб (відділів агроінновацій, цифровізації, логістики), які координують окремі функціональні напрями та підвищують ефективність управління.

Проведені дослідження свідчать, що підприємства, які провели організаційну трансформацію з переходом до адаптивної або процесно-орієнтованої моделі управління, демонструють зниження управлінських витрат на 12–18% та зростання операційної ефективності до 20%. За результатами опитування 100 агропідприємств у 2023 році, близько 65% респондентів відзначили покращення якості управлінських рішень після децентралізації

повноважень. Також підтверджено позитивний вплив запровадження внутрішньої регламентованої структури взаємодії між відділами – на 15–20% зменшилась кількість внутрішніх простоїв та неузгодженостей. Поряд із цим, досягнення ефективного функціонування аграрних підприємств неможливе без належного фінансово-економічного підґрунтя, що зумовлює необхідність розгляду наступної групи важелів – фінансово-економічних інструментів стимулювання продуктивності.

3. Фінансово-економічні важелі:

- активізація внутрішніх і зовнішніх інвестиційних джерел шляхом залучення приватних інвесторів, грантів, державних програм підтримки;
- диверсифікація доходів та напрямів діяльності підприємства (переробка, логістика, прямий продаж), що знижує залежність від одного ринкового сегмента;
- використання лізингових та кредитних інструментів для оновлення технічного парку, що забезпечує поступове технічне переозброєння без суттєвих одноразових витрат;
- впровадження фінансового планування, бюджетування та обліку операційної ефективності для підвищення фінансової дисципліни підприємства.

Підприємства, які впроваджують бюджетно-фінансове планування, мають середнє зростання прибутковості на 10–15%. На основі проведених результатів, близько 60% аграрних підприємств, які використовують лізинг для технічного переоснащення, повідомили про підвищення продуктивності праці на 12–18%. Також доведено, що залучення коштів за державними програмами кредитування агросектору дозволяє зменшити собівартість продукції на 8–12% у короткостроковій перспективі. Поряд з фінансовими інструментами важливим чинником підвищення продуктивності є технологічна модернізація виробництва. У зв'язку з цим доцільним є перехід до аналізу технологічних та інноваційних важелів, які формують основу ефективного використання ресурсів, зниження витрат і забезпечення сталого розвитку аграрного сектору.

4. Технологічні та інноваційні важелі:

- автоматизація облікових і виробничих процесів через впровадження ERP-систем, цифрових платформ управління фермою, що дозволяє оперативно контролювати ресурси та ухвалювати управлінські рішення на основі аналітики;
- впровадження точного землеробства, агродронів, сенсорних систем контролю за станом посівів, агрохімічного складу ґрунтів і вологості, що дозволяє мінімізувати витрати на ресурси й підвищити урожайність до 25%;
- інноваційні підходи до збереження родючості ґрунтів (мінімальний обробіток, біологізація землеробства), управління водними ресурсами (крапельне зрошення, моніторинг вологості через IoT), що є основою сталого агровиробництва;
- інтеграція технологій штучного інтелекту та супутникового моніторингу для прогнозування врожайності, оцінки ризиків та розробки сценаріїв адаптації до кліматичних змін.

Проведенні дослідження показують, що підприємства, які активно впроваджують технології точного землеробства та автоматизації, демонструють підвищення продуктивності в середньому на 18–27%. Згідно зі звітом FAO, використання агродронів для обробки полів скорочує витрати на ЗЗР на 20–30%, а цифрові платформи управління дозволяють зменшити втрати ресурсів до 15%. Впровадження smart-ферм в Україні (пілотні проєкти в Київській, Черкаській та Вінницькій областях) у 2022–2023 рр. засвідчило ріст рентабельності на 12–18% у перші 12 місяців після впровадження. Впровадження smart-ферм в Україні (пілотні проєкти в Київській, Черкаській та Вінницькій областях) у 2022–2023 рр. засвідчило ріст рентабельності на 12–18% у перші 12 місяців після впровадження. Зважаючи на отримані результати, наступним важливим кроком є розгляд практичних аспектів реалізації організаційно-економічних важелів у діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема, щодо впровадження конкретних інструментів, методів та управлінських рішень на рівні виробничих процесів.

Для впровадження зазначених важелів доцільно розробити комплексну програму розвитку, яка включатиме стратегічне планування, оцінку ефективності управлінських рішень, аудит ресурсної бази та аналіз продуктивності праці [4]. Необхідною умовою є налагодження системи зворотного зв'язку на рівні виробничих підрозділів, що дозволяє оперативно виявляти слабкі місця в організаційній структурі чи ресурсному забезпеченні.

Сільськогосподарські підприємства, що успішно реалізують організаційно-економічні важелі, зазвичай мають внутрішню політику підвищення якості управлінських кадрів, впроваджують систему стратегічного та оперативного контролю, використовують аутсорсинг непрофільних функцій для зниження адміністративних витрат [5].

Важливим етапом реалізації є розробка та використання аналітичних інструментів, зокрема:

- бенчмаркінгу продуктивності. Він виступає важливим інструментом порівняльного аналізу ефективності використання трудових ресурсів у сільськогосподарських підприємствах. Його застосування дозволяє виявити внутрішньогалузеві та міжгосподарські відхилення у рівнях продуктивності, встановити передові практики управління персоналом та організацією праці. На основі результатів бенчмаркінгу формується база для впровадження інноваційних рішень, адаптації прогресивного досвіду та удосконалення управлінських стратегій з підвищення результативності праці;
- моделювання витрат. Моделювання витрат є ключовим інструментом управлінського аналізу, що дозволяє оцінити вплив різних чинників на рівень собівартості продукції та ефективність використання трудових ресурсів. У сільському господарстві це дає змогу прогнозувати зміни витрат у залежності від виробничих рішень, обсягів робіт, технологічних схем і структури зайнятості. Завдяки моделюванню витрат можна виявити резерви економії, оптимізувати витратні статті та обґрунтувати шляхи підвищення продуктивності праці через раціоналізацію витрат;

- внутрішнього рейтингування підрозділів за ефективністю. Внутрішнє рейтингування підрозділів за ефективністю є дієвим управлінським інструментом, що дозволяє оцінити продуктивність окремих виробничих одиниць у межах сільськогосподарського підприємства. Такий підхід сприяє виявленню сильних і слабких сторін у діяльності підрозділів, стимулює здорову конкуренцію та підвищення трудової дисципліни. На основі результатів рейтингування керівництво може приймати обґрунтовані рішення щодо перерозподілу ресурсів, вдосконалення організації праці та впровадження індивідуалізованих систем мотивації.

На практиці підвищення продуктивності досягається за рахунок:

- скорочення простоїв техніки шляхом введення графіків планово-попереджувального ремонту. Скорочення простоїв техніки шляхом введення графіків планово-попереджувального ремонту є важливим напрямом підвищення ефективності використання машинно-тракторного парку в сільському господарстві. Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти й усувати потенційні технічні несправності, знижуючи ризики аварійних зупинок у пікові періоди польових робіт. Впровадження систематизованих графіків технічного обслуговування сприяє підвищенню рівня технічної готовності, зменшенню втрат робочого часу та загальному зростанню продуктивності праці;
- кращого планування робочого часу з урахуванням сезонності та погодних умов. Краще планування робочого часу з урахуванням сезонності та погодних умов є критично важливим чинником для забезпечення ритмічності виробничих процесів у сільському господарстві. Такий підхід дозволяє раціонально розподіляти трудові ресурси в межах календарного циклу, зменшувати періоди неефективної зайнятості та уникати простоїв унаслідок несприятливих погодних умов [6]. Удосконалення планування графіків робіт сприяє підвищенню загальної продуктивності праці, зниженню витрат і оптимізації використання робочої сили в динамічному аграрному середовищі;
- використання адаптивних технологій під конкретні агрокліматичні умови та типи ґрунтів. Використання адаптивних технологій, зорієнтованих на

конкретні агрокліматичні умови та типи ґрунтів, є ключовим чинником підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Такий підхід дозволяє оптимізувати технологічні процеси, зменшити втрати врожаю, знизити витрати ресурсів та забезпечити стабільну продуктивність у різних регіональних умовах [7]. Адаптація технологій до природного середовища сприяє більш повному використанню потенціалу земельних ресурсів і трудових зусиль, підвищуючи загальний рівень результативності господарської діяльності;

- покращення обслуговування технічного обладнання за допомогою GPS-моніторингу та систем диспетчеризації. Покращення обслуговування технічного обладнання за допомогою GPS-моніторингу та систем диспетчеризації відкриває нові можливості для ефективного управління технічними ресурсами сільськогосподарських підприємств. Завдяки цим технологіям забезпечується контроль за місцем розташування, режимом роботи й технічним станом машин у реальному часі, що дозволяє оперативно реагувати на несправності та запобігати поломкам [8]. Впровадження цифрового моніторингу значно знижує рівень простоїв, оптимізує маршрути та навантаження, а також сприяє раціональному використанню паливно-мастильних матеріалів і підвищенню загальної продуктивності праці.

Практика також доводить ефективність створення виробничих хабів, технічних центрів або логістичних кластерів у межах кооперативів чи агрохолдингів для оптимізації витрат і підвищення загальної продуктивності підприємства.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Організаційно-економічні важелі виступають ключовим елементом у системі підвищення продуктивності сільськогосподарських підприємств. Вони забезпечують цілісне управління внутрішніми процесами підприємства, дозволяють оптимізувати використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, сприяють адаптації до зовнішніх економічних змін та стимулюють розвиток інновацій.

У процесі дослідження доведено, що для досягнення сталого зростання продуктивності необхідним є впровадження комплексної системи організаційно-економічного впливу, яка включає не лише фінансові та матеріально-технічні інструменти, а й технологічні, кадрові та інституційні важелі. Важливим чинником ефективної реалізації цих механізмів є стратегічне мислення управлінців, наявність чіткої управлінської моделі та здатність підприємства до гнучкого реагування на виклики середовища.

Застосування сучасних методів мотивації персоналу, автоматизації процесів, впровадження інноваційних технологій та активне використання фінансових інструментів дозволяє досягти суттєвих покращень у продуктивності. Успішність реалізації зазначених важелів багато в чому залежить від готовності підприємства до організаційних змін, рівня корпоративної культури та підтримки з боку держави.

Література

1. Полюк М. І. Оцінка та мотивація в системі управління персоналом на сільськогосподарських підприємствах. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. 2018. Вип. 14(1). С. 40-46.
2. Костунець Т. А., Корнійчук А. М. Підходи до управління персоналом підприємств: теоретичний базис. Глобальні та національні проблеми економіки. 2014. №2. С. 570-572.
3. Воскобійник С. Я. Управління персоналом у сільськогосподарських підприємствах різних організаційно-правових форм господарювання. Економіка АПК. 2018. №9. С. 86-92.
4. Полюк М. І. Мотивація розвитку персоналу на сільськогосподарських підприємствах: сучасні тенденції та перспективи удосконалення. Агросвіт. 2018. №19. С. 50-54.
5. Михайлова Л. І., Харченко Т. М. Особливості мотивації до праці в сільськогосподарських підприємствах. Економіка АПК. 2016. №5. С. 87-92.
6. Застрожнікова І. В. Стратегічна орієнтація сільськогосподарського підприємства та завдання управління персоналом із застосуванням цифрових технологій. Український журнал прикладної економіки. 2020. №5(4). С. 314-320.

7. Речка К. М. Загальні риси управління персоналом у системі менеджменту аграрного підприємства. Економіка та держава. 2018. №3. С. 67-70.

8. Чикуркова А. Д., Грей Ю. М. Удосконалення формування мотиваційної політики на сільськогосподарських підприємствах. Podilian Bulletin: Agriculture, Engineering, Economics. 2020. №32. С.155-165.

References

1. Poliuk, M. I. (2018), "Assessment and motivation in the personnel management system at agricultural enterprises", Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu, vol. 14(1), pp. 40-46.

2. Kostunets', T. A. and Kornijchuk, A. M. (2014), "Approaches to personnel management of enterprises: theoretical basis", Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky, vol. 2, pp. 570-572.

3. Voskobijnyk, S. Ya. (2018), "Personnel management in agricultural enterprises of various organizational and legal forms of business", Ekonomika APK, vol. 9, pp. 86-92.

4. Polyuk, M. (2018), "Motivation of personnel development at agricultural enterprises: current trends and prospects of improvement", Agrosvit, vol. 19, pp. 50–54.

5. Mykhajlova, L. I. and Kharchenko, T. M. (2016), "Features of motivation for work in agricultural enterprises", Ekonomika APK, vol. 5, pp. 87-92.

6. Zastrozhnikova, I. V. (2020), "Strategic orientation of an agricultural enterprise and the tasks of personnel management with the use of digital technologies", Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky, vol. 5(4), pp. 314-320.

7. Rechka, K. (2018), "General risk of personnel management in the agricultural enterprise management system", Ekonomika ta derzhava, vol. 3, pp. 67-70.

8. Chykurkova, A. D. and Hrej, Yu. M. (2020), "Improving the formation of motivational policy in agricultural enterprises", Podilian Bulletin: Agriculture, Engineering, Economics, vol. 32, pp. 155-165.

Стаття надійшла до редакції 24.06.2025 р.